

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

İş Analiz, İş Tanımları ve İş Gereklere

Yrd.Doç.Dr. Özgür GÜLDÜ

İş Analiz, İş Tanımları ve İş Gereklere

- İş analizi, belirli bir iş hakkında, işin türünü, iş için harcanması gereken zamanı, kullanılan araç ve gereçleri, işin yapılması sırasında üstlenilen yetki ve sorumlulukları, ilişki kurulan bölümleri ve bu işi yapacak işgörenlerde bulunması gereken nitelikleri kapsayan bilgilerin elde edilmesi, kaydedilmesi ve incelenmesi sürecidir.
- İş analizi, bir işin daha az çaba ve daha düşük maliyetle yapılabilmesi amacıyla o işe ilişkin bilgilerin toplanması, incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecidir.
- İş analizi yapılırken şu hususlar dikkate alınmalıdır: İşin kapsamı, işin nasıl yapıldığı, işin niçin yapıldığı ve iş için gerekli olan ekipmanlar ve işlenen parçalar.

İnsan Kaynakları Yönetiminde İş Analizi

- İş analizleri, insan kaynakları yönetiminin temel aracıdır.
- İnsan kaynakları yönetimi alanında uygulanan iş analizlerinin kullanım alanları şunlardır:
 - İş tanımı ve gereklerini belirleme,
 - işgören sağlama, seçimi, işe yerleştirme ve terfiler,
 - işgücü planlaması,
 - işgören eğitimi ve geliştirme,
 - İş değerlendirme ve ücretleme,
 - Örgüt yapısını inceleme ve geliştirme,
 - İş koşullarını iyileştirme ve iş güvenliğini sağlama,
 - İş standartlarını geliştirme,
 - Çalışma ilişkilerini geliştirme.

İş Analizi Süreci

İnsan Kaynakları yönetiminin etkili bir iş analizi yapabilmesi için,

- **Analizi yapılacak işlerin ve analizcilerin belirlenmesi:**
- **İş analizi formunun hazırlanması:**
- **İşle ilgili verilerin toplanması:**
- **Toplanan bilgilerin değerlendirilmesi:**

İŞ ANALİZİ YÖNTEMLERİ: Anket formu yöntemi, görüşme yöntemi, gözlem yöntemi ve karma yöntem

İş Tanımı

İş analizi yapıldıktan sonra sıra analizi yapılan işin tanımlanması gerekir. İş tanımlanması, iş analizi sonucunda elde edilen verilere dayanılarak yapılır.

İŞ TANIMI; bir işin kapsamı içine giren fiil ve işlemlerin, sorumluluk ve görevleri, çalışma koşullarının yazılı olarak açıklanmasıdır.

İş Tanımının Amacı

İş tanımları, işin örgüt içindeki yerini ve önemini belirler. İş tanımları, iş analizi ile elde edilen bilgilerin sistematik ve bilinçli bir şekilde sunulmasıdır. Dolayısıyla iş tanımı;

- ✓ **İşin yapılma amacını belirlemek,**
- ✓ **Gerekli olan yetenek ve sorumlulukları saptamak,**
- ✓ **İşin diğer işlerle ilişkisini belirlemek,**
- ✓ **İş şartlarını çalışanlar açısından belirli hale getirmeği amaçlar.**

İş Tanımı

Bu temel amaçlarla yapılan iş tanımları; iş değerlendirmede, işgören seçiminde, yönlendirilmesinde, eğitilmesinde, performans değerlendirmesinde, ücretlendirilmesinde, iş güvenliği ve işgören sağlığı konularında yararlı olmaktadır.

İş Gerekleri

İşi yapacak olan personelde bulunması gereken niteliklerin ayrıntılı olarak belirlenmesidir.

İşin normal düzeyde yerine getirilebilmesi için o işi yapacak olan işgörenin hangi nitelikte olması gerektiğinin açık ve ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmasıdır. Bu işlev için gerekli olan bilgiler daha önce yapılmış olan iş analizi ve iş tanımları formlarından elde edilir.

İş ve Görev Tanımları

Bir işin yapılmasında o iş için işgörende işin özelliğine göre çok sayıda ve birbirinden farklı niteliklerin bulunması gerekir.

Bu nitelikler özelliklerine göre belirli gruplar altında toplanabilir. İşin yapılması için işgörende bulunması gereken gruplandırılmış bu nitelikler iş faktörleri olarak adlandırılmaktadır. Bunlar;

- **Yetenek gerekleri**
- **Çaba gerekleri**
- **Sorumluluk gerekleri**
- **Çalışma koşulları gerekleri**
- **Diğer gerekler**

İş ve Görev Tasarımı

- Günümüzde teknolojinin gelişmesi sonucunda üretimde robotlar kullanılıyor olsa bile halen insanı üretim sürecinin dışında tutabilecek herhangi bir teknoloji ya da yöntem bulunamamıştır.
- Üretim için yapılacak işlerin neler olduğu, işin özellikleri, işin yapılabilmesi için gerekli olan ekipmanların neler olduğunun belirlenmesi **iş tasarımı**, bu işin yapılmasında yer alacak olan işgücünün rolünün belirlenmesi de **görev tasarımı** olarak tanımlamaktadır.
- İş ve görev tasarımı ile işgörenin yapacağı işe ilişkin usul ve esasların belirlenmiş olması nedeniyle, işgören açısından işe ilişkin belirsizlikler ortadan kalkar. Bu durum sonuçta işgöreni motive eder, güvenli çalışmasını sağlar, makine ve teçizat etkin kullanılır ve verimlilik artar.

İş ve Görev Tasarımı

- İş analizi, yapılacak işin cinsini, harcanacak olan zamanı, kullanılacak olan araç-gereç ve malzemeleri, işin gerektirdiği yetenekleri, tecrübeleri, sorumlulukları ve işin hangi koşullar altında yapılacağıının belirlenmesidir.
- İş ve görev kapsamının tasarımı, işgörenlerin işlerini ya da görevlerini yaparken neleri ve nasıl yapacaklarının çerçevesinin belirlenmesidir. Bu çerçevenin belirlenmesinde, yapılacak işin özelliği, üretimde kullanılan makine ve techizatlar, işyeri yerleşim düzeni ve üretim süreci gibi faktörler etkin rol oynar.